a...
Česká
alzheimerovská
společnost

Sborník abstrakt

Pražské gerontologické dny 2023

Pražské gerontologické dny 2023

Důstojnost v životě s demencí

11.–12. října 2023
Hotel Duo
Teplická 492, Praha 9

Pořádají: Česká alzheimerovská společnost, Česká gerontologická a geriatrická společnost ČLS JEP, Gerontologické centrum a Centrum pro studium dlouhověkosti a dlouhodobé péče FHS UK

S podporou hlavního města Prahy

Projektový partner ADDIT-CE

ADDIT-CE
Financováno Evropskou unií

Obsah

Program 5

Přednášky 7

Poskytování péče klientům s demencí v domovech pro seniory a domovech se zvláštním režimem
Petra Benáčková, Cristina Boušková 7

Spokojený zaměstnanec = spokojený pacient
Ilona Francová, Ivana Doleželová, Marcela Tomanová 7

Důstojný život s demencí Iva Holmerová 8

Změny vnímání důstojnosti seniorů s demencí
Helena Kisvetrová, Božena Jurašková, Milena Bretšnajdrová, Aleš Bartoš, Hana Polanská, Libuše Danielová 9

Analýza kandidátních genů pro Alzheimerovu chorobu a další neurodegenerativní onemocnění metodou sekvenování nové generace Lucie Kulišťáková, Pavlína Kosztyu, Barbora Dvořáková 10

Jak mohou doporučení Alzheimer Europe měnit životy s demencí Martina Mátlová 11

„Kultura plen“: Poznatky z etnografické studie o kontinenční péči pro lidi žijící s demencí v nemocnici Andy Northcott 11

Jak jsem se dozvěděla, že mám Alzheimerovu nemoc.
Věra Ryšavá 12

Důstojné stárnutí Pražanů – klíčové oblasti strategie
Olga Starostová 13

Osobní zkušenosti lékaře z Ukrajiny pracujícího v české nemocnici na lůžkách následné péče Nadiia Tushevska, Ivana Doleželová 14

Důstojnost pacientů v paliativní péči Karolína Vlčková 14

Workshopy 16

Inovativní a původní české kognitivní testy ALBA a POBAV
Aleš Bartoš 16

Jak zvládat náročné situace při péči o lidi s demencí Melanie Bunn 17

Kulatý stůl na téma sexuality a vztahů osob v seniorském věku
Petra Hamerníková 17

Workshop o dlouhodobé péči Iva Holmerová, Alžběta Bártová 18

Kapka PERMANENTA pro každého – pečující i opečovávané
Kateřina Macháčová 19

Program

Pražské gerontologické dny 2023
Důstojnost v životě s demencí
Místo konání: Hotel Duo, Teplická 492, Praha 9, on-line záznam
11.–12. října 2023

Středa 11. října

8:00–9:00 registrace

9:00–11:00

Holmerová I.: Důstojný život s demencí
Starostová O.: Důstojné stárnutí Pražanů – klíčové oblasti strategie
Benáčková P., Boušková C.: Poskytování péče klientům s demencí v domovech pro seniory a domovech se zvláštním režimem
Northcott A.: „Kultura plen“: Poznatky z etnografické studie o kontinenční péči pro lidi žijící s demencí v nemocnici

11:00–11:30 káva

11:30–13:00

Ryšavá V.: Jak jsem se dozvěděla, že mám Alzheimerovu nemoc.
Postdiagnostická podpora (panelová diskuze)
Mátlová M.: Jak mohou doporučení Alzheimer Europe měnit životy s demencí
Kulišťáková L., Kosztyu P., Dvořáková B.: Analýza kandidátních genů pro Alzheimerovu chorobu a další neurodegenerativní onemocnění metodou sekvenování nové generace

13:00–14:00 oběd

14:00–16:00

Kisvetrová P., Jurašková B., Bretšnajdrová M., Bartoš A., Polanská H., Danielová L.: Změny vnímání důstojnosti seniorů s demencí

Francová I., Doleželová I., Tomanová M.: Spokojený zaměstnanec = spokojený pacient
Vlčková K.: Důstojnost pacientů v paliativní péči
Tushevska N., Doleželová I.: Osobní zkušenosti lékaře z Ukrajiny pracujícího v české nemocnici na lůžkách následné péče

Čtvrtek 12. října

9:00–12:00 Workshopy (probíhají současně)

Workshop 1. Macháčová K.: Kapka PERMANENTA pro každého – pečující i opečovávané
Workshop 2. Holmerová I., Bártová A.: Workshop o dlouhodobé péči
Workshop 3. Hamerníková P.: Kulatý stůl na téma sexuality a vztahů osob v seniorském věku
Workshop 4. Bunn M.: Jak zvládat náročné situace v péči o lidi s demencí
Workshop 5. Bartoš A.: Inovativní a původní české kognitivní testy ALBA a POBAV

10:30–11:00 káva

Přednášky

Poskytování péče klientům s demencí v domovech pro seniory a domovech se zvláštním režimem Petra Benáčková, Cristina Boušková

Na základě získaných poznatků a doporučení z probíhající série návštěv veřejného ochránce práv představíme problematiku poskytování péče klientům s demencí v domovech pro seniory a domovech se zvláštním režimem. V úvodu našeho příspěvku krátce vysvětlíme činnost veřejného ochránce práv v této oblasti. Hlavním obsahem bude přestavení standardů ochránce a sdílení příkladů dobré i špatné praxe v péči o klienty s demencí. Konkrétní příklady a situace z praxe budeme prezentovat formou anonymizovaných poznatků, s nimiž jsme se setkaly v rámci systematických návštěv. Naším příspěvkem můžeme nastínit situaci v domovech pro seniory a domovech se zvláštním režimem a informovat o problémech, se kterými se klienti a poskytovatelé sociálních služeb setkávají.

Mgr. Petra Benáčková a Mgr. Cristina Boušková působí jako právničky odboru dohledu nad omezováním osobní svobody v Kanceláři veřejného ochránce práv. Náplní jejich práce je mimo jiné provádění systematických návštěv registrovaných i neregistrovaných pobytových zařízení sociálních služeb. Od konce roku 2019 provádějí sérii návštěv domovů pro seniory a domovů se zvláštním režimem poskytujících péči klientům s demencí. V rámci těchto návštěv se setkávají s příklady dobré i špatné praxe poskytovatelů z celé republiky.
kontakt: benackova@ochrance.cz, bouskova@ochrance.cz

Spokojený zaměstnanec = spokojený pacient
Ilona Francová, Ivana Doleželová, Marcela Tomanová

Ve spojení s nemocí nebo s omezením soběstačnosti je důstojnost chápána jako základní a nejvyšší hodnota lidské existence související s kvalitou života. Nemocnice sv. Alžběty Na Slupi je zařízením následné péče s rozšířenou rehabilitací poskytující zdravotní služby pacientům v psychicky nejnáročnější fázi jejich onemocnění, a to po akutních stavech, kdy nedošlo pro zaléčení akutního onemocnění k návratu k původní soběstačnosti a pocitu zdraví. Kromě zdravotních obtíží se pacient prakticky během několika dnů dostává do situace se zcela jinou kvalitou života a omezenými možnostmi

soukromí, do prostředí, kde je významně minimalizována intimita v komunikaci i péči a je vystaven depersonalizaci. V komplexním přístupu minimalizujeme v léčbě výše uvedená rizika, a tento přístup je zcela závislý na kvalitě a pohodě ošetřujícího personálu. Tedy platí spokojený zaměstnanec = spokojený pacient. Léčebný proces je náročný nejen pro pacienta, ale náročný a extrémně zatěžující je i pro ošetřující personál, který musí splňovat individuální a zejména důstojný přístup ke každému pacientovi, a to za všech okolností. Naše prezentace se zabývá problematikou závislosti kvality léčebného procesu na vyrovnanosti a spokojenosti zaměstnance, zejména jaký vliv má podpora zaměstnavatele na jejich přístupu k pacientům.

Ilona Francová pracuje jako manažer vzdělávání a interní auditor v nemocnici sv. Alžběty na Slupi a hlavním mottem jejího osobního i profesního života je podpora a rozvoj lidí. Původní profesí je i zdravotník, takže se dokáže ztotožnit s potřebami sester a ví, jaký vliv má jejich pohoda na péči o pacienty.
kontakt: ilona.francova@alzbeta.cz

Důstojný život s demencí Iva Holmerová

Důstojnost je pojem, se kterým se často setkáváme, v běžném jazyce jej používáme a pravděpodobně se příliš nezamýšlíme nad jeho obsahem. Přesto právě ten je důležitý. Důstojnost je základním a nezpochybnitelným lidským právem. První článek Listiny základních práv a svobod uvádí, že „Lidé jsou svobodní a rovní v důstojnosti i v právech“ a obdobně zní i první článek Všeobecné deklarace lidských práv: „Všichni lidé rodí se svobodní a sobě rovní v důstojnosti i právech. Jsou nadáni rozumem a svědomím a mají spolu jednat v duchu bratrství.“ Co znamená důstojnost pro starší lidi v Evropě zkoumal projekt Dignity of Older Europeans, který pojmenoval následující typy důstojnosti: důstojnost zásluh, důstojnost morálního postavení, důstojnost identity a univerzální lidskou důstojnost „Menschenwurde“, která se týká všech lidí ve stejné míře a nemůže být ztracena, dokud člověk existuje. Důstojnost lidí s demencí by měla vždy být respektována v péči i běžném životě. K podpoře důstojnosti (nejen lidí s demencí) přispívá mnoho faktorů, které budou v prezentaci diskutovány.

Doc. MUDr. Iva Holmerová, Ph.D., je ředitelkou Gerontologického centra v Praze 8, zakladatelkou České alzheimerovské společnosti, o.p.s, členkou představenstva Alzheimer Europe Foundation a vedoucí Centra pro studium dlouhověkosti a dlouhodobé péče FHS UK. Je autorkou nebo spoluautorkou řady odborných a populárně vědeckých publikací.
kontakt: iva.holmerova@gerontocentrum.cz

Změny vnímání důstojnosti seniorů s demencí
Helena Kisvetrová, Božena Jurašková, Milena Bretšnajdrová, Aleš Bartoš, Hana Polanská, Libuše Danielová

Pocit osobní důstojnosti má zásadní význam pro celkové prožívání pohody a je důležitým prediktorem kvality života ve stáří. V současné stárnoucí populaci roste počet starších lidí trpících demencí, kteří jsou ohroženi narušením své důstojnosti v důsledku snížené soběstačnosti, autonomie, respektu a sociálních interakcí. Cílem naší studie bylo zjistit, jak senioři s demencí vnímají svoji důstojnost, jak se toto vnímání změní po jednom roce, a které faktory změnu ovlivňují. Jedná se o první fázi longitudinální multicentrické studie, ve které jsme použili baterii dotazníků hodnotících kognici (Mimi-Mental State Examination, MMSE), důstojnost (Patient Dignity Inventory, PDI-CZ), depresi (Geriatrická škála deprese, GDS), úroveň soběstačnosti (Bristolská škála denních aktivit, BADLS), bolest (Vizuální analogová škála, VAS) a soubor sociodemografických údajů. Pro analýzu dat byla použita popisná statistika, Pearsonův nebo biseriální korelační koeficient a mnohorozměrná lineární regrese. Výzkumný soubor tvořilo 258 seniorů žijících v domácím prostředí s diagnostikovanou demencí v počátečním stadiu, kteří kompletně vyplnili dotazníky při zahájení studie a po jednom roce (průměrný věk = 76,4 ± 6,8 roků; 162 [62,8 %] žen; MMSE = 24,3 ± 2,9). Po jednom roce došlo ke zhoršení kognice (MMSE 24,3 vs 23,1, $p < 0{,}0001$), soběstačnosti (BADLS = 10,5 vs 13,8, $p < 0{,}0001$), zraku ($p < 0{,}0001$) i sluchu ($p = 0{,}039$). Na změnu vnímání důstojnosti (celkové skóre PDI-CZ) měly signifikantní vliv pouze tři proměnné, a to deprese ($\beta = 0{,}502$), soběstačnost ($\beta = 0{,}159$) a bolest ($\beta = 0{,}123$). Větší zhoršení v těchto oblastech korelovalo u seniorů s větším zhoršením ve vnímání své důstojnosti. Výsledky naší studie ukazují, že deprese, soběstačnost a bolest jsou faktory, které významně ovlivňují změnu vnímání důstojnosti v průběhu času u starších osob s demencí.

Podpořeno Ministerstvem zdravotnictví České republiky, grant č. NU20-07-00100.

Doc. PhDr. Helena Kisvetrová, Ph.D., působí jako proděkanka pro vědu, výzkum a doktorské studium na Fakultě zdravotnických věd Univerzity Palackého v Olomouci. V oblasti výzkumu se zaměřuje na demenci, kvalitu života a důstojnost seniorů.
kontakt: helena.kisvetrova@upol.cz

Analýza kandidátních genů pro Alzheimerovu chorobu a další neurodegenerativní onemocnění metodou sekvenování nové generace

Lucie Kulišťáková, Pavlína Kosztyu, Barbora Dvořáková

Neurodegenerativní onemocnění, včetně Alzheimerovy choroby, představují významný globální zdravotní problém s vysokými socioekonomickými dopady. Identifikace genetických faktorů a jejich analýza jsou klíčovými kroky v porozumění těmto onemocněním. V současnosti je sekvenování nové generace (NGS) inovativní a výkonnou metodou pro analýzu genetických predispozic neurodegenerativních onemocnění. Náš výzkum se zaměřuje na analýzu kandidátních genů souvisejících s Alzheimerovou chorobou a dalšími neurodegenerativní onemocněními (Parkinsonova choroba, frontotemporální demence, vaskulární demence, demence s Lewyho tělísky) za využití metody NGS. Cílem výzkumu je identifikovat geny, respektive konkrétní genetické varianty, které mohou hrát klíčovou roli v rozvoji neurodegenerativních onemocnění. V rámci literární rešerše byly vybrány kandidátní geny, u nichž se předpokládá, že jsou potenciální příčinou nebo predispozičními faktory pro Alzheimerovu chorobu či jiné neurodegenerativní onemocnění. NGS umožňuje systematickou analýzu těchto genů v souborech pacientů a jejich srovnání s kontrolní skupinou. Molekulárně-diagnostické metody jsou aplikovány k identifikaci genetických variant a následné asociační studii, která umožňuje odhalení případného vztahu mezi nalezenými genetickými variantami a neurodegenerativními onemocněními. Výhodou NGS je vysoká citlivost detekce a schopnost analyzovat specifické regiony s vysokým pokrytím. Analytické nástroje pro predikci patogenity a identifikace společných variant mezi pacienty poskytují cenné informace pro pochopení neurodegenerativních onemocnění. Tyto poznatky mají potenciál přispět k včasné diagnostice, stratifikaci pacientů a vývoji terapeutických strategií cílených na příčiny onemocnění a molekulárních mechanismů spojených s neurodegenerativními chorobami. Výsledky analýzy kandidátních genů pomocí NGS mohou poskytnout nový náhled do genetických příčin a rizikových faktorů pro Alzheimerovu chorobu a další neurodegenerativní choroby.

Mgr. Lucie Kulišťáková vystudovala laboratorní analytiku a vyšetřovací metody na LF v Brně a v Bratislavě. Nyní studuje doktorát v oboru molekulární biologie, genetika a fyziologie na Mendelově univerzitě v Brně. V dizertační práci se zabývá neurodegenerativními chorobami, zejména Alzheimerovou chorobou, a vlivem genů na jejich vývoj a průběh. Několik let pracovala v laboratořích v Mnichově na oddělení genetiky a ve výzkumné laboratoři zaměřené na terapii HIV. Následně se věnovala dětské syndromologii a aktuálně působí jako vědecký specialista ve společnosti BioVendor MDx a.s., kde se zaměřuje na personalizovanou diagnostiku.
kontakt: kulistakova@biovendor-mdx.com

Jak mohou doporučení Alzheimer Europe měnit životy s demencí

Martina Mátlová

Alzheimer Europe se v posledních letech daří široce a úspěšně zapojovat do své práce lidi s demencí. Jedním z výsledků této spolupráce je i doporučení, které se týká etické a inkluzivní komunikace. ČALS tento dokument přeložila a poprvé jej představí na Pražských gerontologických dnech. V rámci prezentace probereme také další aktuální doporučení, která se věnují dvěma zásadním fenoménům. Ty se budou v blízké budoucnosti týkat mnoha Evropanů. Jedná se o dostupnost antiamyloidové léčby a o způsob sdělování rizika vzniku onemocnění. Oba dokumenty upozorňují na potenciální bariéry, které mohou životy lidí s demencí výrazně znesnadňovat. Nabízená řešení mohou v českém kontextu narážet na výrazné překážky.

Mgr. Martina Mátlová je ředitelkou České alzheimerovské společnosti a členkou výboru Alzheimer Europe. Je autorkou nebo spoluautorkou několika publikací, které se zabývají životem s demencí. Během svých studií na FSV UK, kde se věnovala sociologii a sociální politice, pečovala o dědu s Alzheimerovou nemocí. V minulosti se věnovala také výzkumu v oblasti zdravotní politiky.
kontakt: martina.matlova@alzheimer.cz

„Kultura plen“: Poznatky z etnografické studie o kontinenční péči pro lidi žijící s demencí v nemocnici

Andy Northcott

Lidé žijící s demencí tvoří pode diagnostické kategorie jednu z největších skupin pacientů v nemocnicích ve Spojeném království, přičemž až polovina všech akutních nemocničních lůžek ve Spojeném království v kteroukoli danou chvíli je obsazena osobami žijícími s demencí, obvykle pro stav, který s demencí nesouvisí. Navzdory této prevalenci zůstávají v nemocničním prostředí velmi zranitelní: jejich zdravotní stav se může během příjmu výrazně a náhle zhoršit, což může vést k neblahým důsledkům a výrazně ovlivnit pohodu a důstojnost v době hospitalizace. V mé předchozí práci jsme identifikovali péči o kontinenci, prostý akt použití toalety, jako hlavní faktor odporu a odmítání péče během příjmu do nemocnice (Featherstone et al. 2019). V tomto textu jsme dále zkoumali péči o kontinenci jako neviditelný, zamlčovaný, ale důležitý prvek každodenní péče o lidi s demencí během akutní hospitalizace, který má významné důsledky a dopady na pacienty během hospitalizace i po ní. Text čerpá ze 180 dní dlouhého etnografického (observačního) výzkumu a 562 etnografických rozhovorů, které jsme vedli během 12 měsíců na šesti odděleních ve třech nemocnicích v Anglii a Walesu a které byly vybrány tak, aby reprezentovaly řadu geografických a socioekonomických oblastí. Na akutních odděleních jsme pozorovali zavedenou praxi

„kultury plen“: inkontinenční vložky byly používány rutinně v péči o všechny osoby s demencí jako preventivní strategie. Organizační důvody pro zajištění bezpečnostních opatření, zajištění ochrany a prevence inkontinentních epizod vedly nejen k očekávání, že lidé žijící s demencí nosí pleny, ale že by je mohli a měli používat. Kultura plen byla spojena s vysokou mírou stresu a významnými dopady na důstojnost, následně na osobnost a identitu osob žijících s demencí.

Dr. Andy Northcott přednáší sociologii medicíny na Geller institute of Ageing and Memory. Jeho výzkum reaguje na skryté nerovnosti v nemocničním prostředí se zvláštním zaměřením na zkušenosti lidí žijících s demencí během neplánované hospitalizace, přičemž využívá etnografii ke zkoumání kultury péče v daném výzkumu. Andyho výzkum byl zařazen do užšího výběru pro knižní cenu 2021 Foundation of Sociology of Health and Illness a získal cenu HSRUK 2022 za inkluzi a inovace.
kontakt: andy.northcott@uwl.ac.uk

Jak jsem se dozvěděla, že mám Alzheimerovu nemoc.

Věra Ryšavá

Jmenuji se Věra Ryšavá, je mi 67 let a v prosinci roku 2020 mi byla diagnostikována Alzheimerova nemoc. Ve svém příspěvku se chci podělit o svoji zkušenost, jak mi byla tato diagnóza sdělena, jaký dopad to mělo na můj život a jak jsem nakonec po počátečním nelehkém období depresí a hledání odpovědí dorazila do bodu, kdy jsem s nemocí vyrovnána, žiji pro každý den, připravuji se na budoucnost a zároveň se snažím aktivně přispívat ke zlepšení informovanosti o této nemoci a pomoci tak ostatním lidem s demencí.

Věře Ryšavé byla v prosinci 2020 diagnostikována Alzheimerova nemoc. Po nelehkém počátečním období po získání diagnózy je nyní odhodlána sdílet své poznatky a pocity, a tak svým dílem přispět ke zlepšení péče a pomoci lidem s demencí nejen v České republice, ale i za jejími hranicemi. Zapojuje se do činnosti EWGPWD a je také členkou „Mezioborové a mezirezortní pracovní skupiny pro koncepční řešení problematiky Alzheimerovy nemoci a obdobných onemocnění“ při vytváření NAPANu v České republice.

Důstojné stárnutí Pražanů – klíčové oblasti strategie

Olga Starostová

V roce 2022 začala po covidové době v obnovené sestavě na Magistrátu hlavního města Prahy znovu působit komise Rady pro důstojné stárnutí. Jejími členy byly renomované osobnosti zabývající se dlouhodobě touto tématikou, které věnovaly svůj čas a odbornost vzniku metodiky k posuzování staveb pro rezidenční seniorské sociální služby, jež se snažila podpořit výstavbu menších zařízení s jednolůžkovými pokoji. Druhým úkolem, kterým se členové zabývali, byla koncepce – strategie důstojného stárnutí Pražanů – bezprecedentní dokument v rozvoji hlavního města, a to s perspektivou do roku 2030. Jako základ kromě strategických dokumentů byl zadán výzkum Stárnutí Pražanů mající participativní charakter, který přinesl řadu zajímavých podnětů. Kolik Pražanů pochází z Prahy? Čeho se na stárnutí bojí dnešní padesátníci? Jak stárnoucí Pražané vnímají a využívají Prahu, jako lokalitu, kde bydlí, anebo jako komplex městských částí? Tady je možná třeba upozornit na specifika Prahy, ta má ze všech krajů nejdéle žijící obyvatele s nejvyššími příjmy a nejvyšším vzděláním. Ano žijí tu elitní senioři v nejvyšší hustotě v ČR. Na druhou stranu má Praha nejméně rezidenčních služeb v rámci krajů, obecně je nedostatečný počet služeb pro stárnoucí obyvatele. A řada stárnoucích obyvatel se bojí, že bude muset město ve stáří z finančních důvodů opustit. Jak jsme na strategii pracovali? Společně jsme definovali důstojnost, zúžili ji na několik vybraných témat, která jsou pro občany klíčová, a tato témata jsme zpracovali ve spolupráci s dalšími odborníky, abychom je všechna odborně zastřešili. Moje role byla jak autorská, tak koordinační. Je třeba říct, že tento materiál byl připomínkován zástupci jednotlivých městských části a odborem zdravotnictví. Teď je šance na pokračování a širší odbornou diskusi.

Mgr. Olga Starostová se věnuje tématu demografické proměny společnosti s ohledem na stárnutí, akcentaci důstojnosti a komunitní podpory. Současně se zaměřuje na téma neformální/rodinné péče jako pilíře udržitelnosti celého systému péče. Působila a působí v neziskové sféře (Diakonie ČCE), na univerzitě (FHS a ETF UK), ve veřejné správě (Magistrát hl. města Prahy, MPSV), spolupracovala na řadě projektů zaměřených na komunitní bydlení pro seniory, stárnutí v místě, case management, ať jako koordinátor či jako odborný garant. Jako dobrovolnice založila a koordinovala spolek seniorů v obci, kde žije. Za důležité považuje téma osobní zodpovědnosti na jedné straně a podpory pestrosti na straně veřejné správy při přípravě na stárnutí, které je celoživotním procesem.
kontakt: starostova.svarov@gmail.com

Osobní zkušenosti lékaře z Ukrajiny pracujícího v české nemocnici na lůžkách následné péče

Nadiia Tushevska, Ivana Doleželová

Válečný konflikt na Ukrajině mě ze dne na den přesunul do jiné země s jinou kulturou a odlišným zdravotně-sociálním systémem. Po zvládnutí počátečních problémů, které byly společné pro všechny válečné uprchlíky, se mi podařilo získat práci ve zdravotnickém zařízení v České republice v Nemocnici sv. Alžběty, zpočátku jako asistent RHB, nyní již rok jako asistent lékaře. Po dvou letech práce v českém zdravotnictví mohu srovnávat nejen úroveň školské přípravy a studia medicíny, ale i rozdíly ve zdravotně-sociálním systému, vztah systému a nastavení péče o seniorskou populaci ve dvou rozdílných zemích, v neposlední řadě i přístup pacientů k prevenci a zdraví a přístup personálu k léčení a péči o nemocné. Ráda bych se s vámi podělila o své osobní zkušenosti z pohledu lékaře pracujícího v obou zdravotně-sociálních systémech.

Nadiia Tushevska vystudovala lékařskou fakultu na Ukrajině v Záporoží a pracovala jako kardioložka v ambulantním provozu. Po vypuknutí válečného konfliktu odešla do České republiky, kde se v současné době připravuje na aprobační zkoušku.
kontakt: nadiia.tushevska@alzbeta.cz

Důstojnost pacientů v paliativní péči

Karolína Vlčková

Pacienti v závěru života mají největší obavy z bolesti, osamocení a ze ztráty důstojnosti. Co však znamená pro pacienty v závěru života důstojnost a jakým způsobem ji zdravotnický personál může pacientům zvýšit? Tomuto tématu se dlouhodobě výzkumně i klinicky věnuje Dr. Harvey Max Chochinov, který vytvořil řadu technik, jež vedou ke zvýšení pocitu důstojnosti u pacientů. Jednou z těchto technik je i Terapie důstojnosti. Jedná se o terapeutickou metodu, jejímž cílem je pomoci pacientům vyrovnat se s úzkostí a strachem ze smrti. K tomuto cíli metoda využívá strukturovaný rozhovor, který vede vyškolený pracovník s pacientem. Během rozhovoru vedeného podle specifického protokolu, se pacient zamýšlí nad několika otázkami týkajícími se reflexe významných momentů jeho života. Rozhovor s pacientem je nahráván na diktafon a cílem je vytvoření písemného záznamu, který pacient za pomoci provázejícího tazatele vytvoří a může jej sdílet se svými blízkými. V zahraničí byla opakovaně potvrzena efektivita metody a její pozitivní dopad na mírnění úzkosti, depresivity a zlepšení kvality života pacientů v terminální fázi onemocnění. Jedná se o metodu, která byla testována i u pacientů s počínající demencí. Cílem tohoto příspěvku je představit techniku Terapie důstojnosti i další jednodušší techniky, které Dr. Chochinov vytvořil a dále také sdílet zkušenosti, které jsme při implementaci této metody nasbírali ve Fakultní Thomayerově nemocnici.

Mgr. Bc. Karolína Vlčková, Ph.D., je psycholožka a odborná asistentka na 3. LF UK. Vystudovala psychologii a sociální práci na FF UK v Praze a získala doktorát z Lékařské psychologie. V současné době se v Centru paliativní péče zaměřuje na výzkum komunikace, psychologické péče o umírající pacienty a duševního zdraví zdravotníků. Věnuje se také metodologii a využití dotazníků. Řadu dotazníků, např. IPOS, adaptovala do českého prostředí. Působí rovněž jako psycholog na Oddělení paliativní péče ve Fakultní Thomayerově nemocnici.
kontakt: karolina.vlckova@ftn.cz

Workshopy

Inovativní a původní české kognitivní testy ALBA a POBAV Aleš Bartoš

Praktické školení účastníky seznámí s inovativními, původními českými a velmi krátkými kognitivními testy Amnesia Light and Brief Assessment (se zkratkou z počátečních písmen ALBA) a POjmenování OBrázků A jejich Vybavení (se zkratkou opět z počátečních písmen POBAV). Praktikum bude zaměřeno na samostatné a správné zvládnutí administrace a vyhodnocení testů ALBA a POBAV k časné diagnostice kognitivních poruch v běžné praxi. Účastníci se mohou těšit na kvízy a ukázková videa s pacienty přímo z běžné klinické praxe na Neurologické klinice Fakultní nemocnice Královské Vinohrady v Praze. Oba testy ALBA a POBAV jsou snadné na provedení a vyhodnocení, ale zároveň náročné pro vyšetřovanou osobu. Jsou velmi krátké, s trváním do pěti minut, a slouží ke zjištění mírných kognitivních deficitů, zejména krátkodobé epizodické nebo dlouhodobé sémantické paměti, afázie a dysgrafie. Kromě toho mohou nepřímo ukázat strukturu myšlení a odhalit některé prvky poruch chování. Test ALBA spočívá v opakování věty o šesti slovech, předvádění a vzápětí vybavení šesti gest, a nakonec vybavení slov původní věty. V testu POBAV je úkolem nejdříve písemně pojmenovat 20 černobílých obrázků a vzápětí si vzpomenout a napsat co nejvíce jejich názvů během jedné minuty. Oba testy ALBA a POBAV dohromady zaberou pouze 6–8 minut. Jsou používány různými skupinami odborníků – lékaři, lékárníci, logopedové, psychologové, sociální pracovníci a další. Protože populace stárne s průvodními poruchami paměti, vyšetřování pomocí testů ALBA a POBAV přinese řadu užitečných informací i v geriatrické populaci. Včasné rozpoznání kognitivní dysfunkce umožní časnou diagnostiku, adekvátní léčbu a prevenci dalšího zhoršování, což může zlepšovat vedení pacienta s různými chorobami a kvalitu života nejen pacientů s kognitivními poruchami a demencí, ale také jejich rodinných příslušníků a blízkých osob.

Prof. MUDr. Aleš Bartoš, Ph.D., je vědecko-pedagogický a klinický pracovník s dlouholetou praxí ve vyšetřování pacientů s kognitivními poruchami (více než 1300 vyšetřených pacientů) a ve výzkumu kognitivních poruch a demencí. Se spolupracovníky vyvinul několik inovativních a původních českých kognitivních testů (např. Amnesia Light and Brief Assessment – ALBA, POjmenování OBrázků A jejich Vybavení – POBAV). Založil a vede ambulanci pro poruchy paměti ve FN Královské Vinohrady a na UK 3. lékařské fakultě od roku 1999. Výsledky své činnosti soustavně zveřejňuje v domácích a zahraničních časopisech, na konferencích a na internetové stránce: www.abadeco.cz.
kontakt: ales.bartos@fnkv.cz

Jak zvládat náročné situace při péči o lidi s demencí Melanie Bunn

Péče o lidi s demencí je bezesporu nelehká a přináší mnoho situací, které kladou velké nároky na pečující a jejich psychiku, ať už se jedná o profesionály nebo laiky. Účastníci workshopu dostanou možnost lidem s demencí lépe porozumět a také se podívat na situace, které při péči zažívají, z jiného úhlu. Workshop jim pomůže osvojit si pozitivní přístup v péči o své klienty či blízké, díky němuž budou lépe zvládat i situace, které se jinak jeví jako náročné.

Melanie Bunn je zakladatelkou Bunn Consulting. Specializuje se na školení o demenci, jejíž příčinou je Alzheimerova choroba, je školitelkou „Positive Approach to Care“ a konzultantkou čtyř federálních grantů Duke School of Nursing. Je to kvalifikovaná a zkušená zdravotní sestra, která se starala o starší lidi v různých prostředích včetně domovů důchodců, pečovatelských zařízení a zařízení pro asistované bydlení, nemocnic a v domácím prostředí jako geriatrická sestra, odborná klinická sestra a zdravotní sestra. Ročně poskytuje více než 200 poutavých a interaktivních přednášek zdravotníkům, komunitním organizacím, policistům, rodinám a dalším skupinám, které se zajímají o řešení otázek péče a potřeb lidí žijících s demencí a jejich rodin. Věří, že nejlepší způsob, jak zlepšit životy lidí s demencí, jejich rodin a dalších pečovatelů, je kombinace vzdělávání a podpory pro každého v našich komunitách.

Kulatý stůl na téma sexuality a vztahů osob v seniorském věku
Petra Hamerníková

Intimita, sexualita a vztahy patří neoddělitelně do života každého člověka bez ohledu na jeho věk. Sexualita v seniorském věku je často tabuizovaným tématem a málokdo si uvědomuje, že i v tomto životním období ji lidé chtějí důstojně prožívat. Tato část našeho života ale také může být ovlivněna řadou faktorů, ať už se jedná o faktory z psychické nebo tělesné oblasti. Stejně tak lidé pracující v sociálních službách se mohou potýkat s řadou předsudků týkajících se sexuality jejich klientů a klientek či nejistotou, jaká je jejich role a jakým způsobem komunikovat témata vztahující se k sexualitě svých klientů a klientek. Respekt a otevřenost vůči projevům sexuality a intimity seniorů a seniorek v sociálních a zdravotních službách není samozřejmostí. V rámci našeho workshopu se budeme zabývat aktuálními možnostmi podpory sexuality a vztahů u lidí v seniorském věku.

Petra Hamerníková, DiS., působí jako ředitelka pro oblast vzdělávání v organizaci Freya – Institut sexuality a vztahů. Vystudovala vyšší odbornou školu sociální a dramaterapii na Univerzitě Palackého v Olomouci. Dlouhodobě se zabývá tématem sexuality a vztahů osob s hendikepem, seniorů a seniorek. Jako metodička působila

řadu let, má zkušenosti s vypracováváním metodických pokynů a zaváděním nových změn nebo služeb v organizacích. Z těchto důvodů pomáhá organizacím zavést do jejich praxe práci se sexualitou (Protokol sexuality aj). Věnuje se lektorské činnosti a odbornému sociálnímu poradenství. V rámci tématu sexuality prošla zahraničním vzděláváním od lektorů a lektorek ze Švýcarska, Německa, Holandska a Norska. Byla součástí týmu, který v rámci České republiky zaváděl sexuální asistenci.
kontakt: hamernikova@freya.live

Workshop o dlouhodobé péči Iva Holmerová, Alžběta Bártová

Vzhledem ke stárnutí naší populace a přibývání počtu lidí, kteří potřebují dlouhodobou péči, se téma dlouhodobé péče stává stále aktuálnějším. Evropská komise nedávno předložila komplexní dokument k dlouhodobé péči. Přestože se v současné době v České republice diskutuje zatím převážně o „pomezí" mezi zdravotní a sociální péčí, je zcela jasné, že místo vymezování hranic je zapotřebí spíše spolupráce a lepší koordinace služeb. V pobytových zařízeních pro seniory je velmi aktuální problematika zajištění zdravotní péče, na kterou se soustředíme v projektu realizovaném ve spolupráci s hlavním městem Prahou. Širším kontextem integrace zdravotních a sociálních služeb včetně možného uplatnění moderních technologií se zabývá projekt JADECARE. V rámci workshopu se budeme zabývat aktualitami v oblasti dlouhodobé péče.

Doc. MUDr. Iva Holmerová, Ph.D., je ředitelkou Gerontologického centra v Praze 8, zakladatelkou České alzheimerovské společnosti, o.p.s, členkou představenstva Alzheimer Europe Foundation a vedoucí Centra pro studium dlouhověkosti a dlouhodobé péče FHS UK. Je autorkou nebo spoluautorkou řady odborných a populárně vědeckých publikací.
kontakt: iva.holmerova@gerontocentrum.cz

Mgr. Alžběta Bártová, Ph.D., vystudovala Husitskou teologickou fakultu při Karlově Univerzitě v Praze obor Husitská teologie – Psychosociální vědy. Na Fakultě humanitních studií v roce 2021 absolvovala doktorský program Studia dlouhověkosti s disertačním projektem v oblasti podpory nezávislého života lidí s demencí. Při studiu byla spoluřešitelkou projektu GAUK č. 760219 Uspokojené a neuspokojené potřeby zvláště vulnerabilních pacientů vyššího věku v domácí a lůžkové péči. V současné době je spoluřešitelkou mezinárodního projektu RECETAS (Re-imagining Environments for Connection and Engagement: Testing Actions for Social Prescribing in Natural Spaces). V roli mentora se podílí na výuce doktorandů Studií dlouhověkosti. Působí jako sociální pracovnice a podpora péče o lidi s demencí.
kontakt: alzbeta.bartova@gmail.com

Kapka PERMANENTA pro každého – pečující i opečovávané
Kateřina Macháčová

Všichni víme, jak moc je důležité se dostatečně hýbat. Zejména pak v dnešní době, kdy dominuje sedavý způsob života doplněný o stres pramenící z každodenních povinností a „permanentního" nedostatku času. Kde pak má člověk hledat chvilku volna na pohyb, natož pak péči o sebe? A právě proto vznikl pohybově-vzdělávací koncept PERMANENTO. Jde o velmi specifické cvičení, které může do každodenního života zapracovat opravdu každý. Základem je pochopení širších souvislostí a principu, který se inspiruje pohybem našich nejmenších. Pojďte si na chvíli zatrénovat jako mimina a poslechnout si, jak využít několika jednoduchých pohybů pro sebe a své klienty. Cvičit totiž může úplně každý! A to velmi efektivně. Stačit bude pár minut denně.

Mgr. Kateřina Macháčová, Ph.D., se v rámci Centra pro studium dlouhověkosti a dlouhodobé péče věnuje funkčnímu stavu osob v pokročilém věku. Aktuálně vede výzkumný projekt, jehož cílem je empiricky ověřit účinky pohybově-vzdělávacího konceptu PERMANENTO v pozdním věku. A protože témata stárnutí a stáří se zdaleka netýkají jen současných seniorů, ale každého z nás, svou pozornost věnuje i dalším skupinám obyvatel. Jejím cílem je měnit zaběhnuté mýty o pohybu a přístup osob všech věkových skupin ke svému tělu a potažmo zdraví.
kontakt: katerina.machacova@pohybprozivot.cz

S podporou hlavního města Prahy
a Nadace EP Corporate Group.

Sborník abstrakt
Vydala Česká alzheimerovská společnost, o.p.s.
Praha 2023